

Az EU körkörös gazdaságához fűződő politikájának értékelése a hazai szennyvíztisztítási ágazat alakulásának tükrében

Demeter Norbert (USKRDQ)

Regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzési szak, levelező munkarend Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Témavezető: Koponicsné Dr. Györke Diána, Egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus.

A felszíni vizek minőségének javítása és az erőforrásokkal való gazdálkodás fenntarthatóságának növelése kulcsfontosságú az emberiség jövőjét tekintve. A körkörös gazdaság kialakítása nélkül nem biztosítható a fenntartható fejlődés. A körkörös gazdaság a szennyvízkezelési szektorban is alkalmazható. A szennyvíz újrafelhasználása kiváló lehetőség a természetes vízkészletek megóvására és fenntarthatóbb kezelésére. Az EU 27 országából 18 már valamilyen szinten újrahasznosítja a tisztított szennyvizet. Sőt, megannyi szennyvíztisztító telep elérte az energia-önellátást, és energiaszükségletének akár 150%-át is megtermeli

A szennyvíztisztító telepek által megtisztított kommunális szennyvíz újra felhasználhatóságának első lépcsője a szennyvíz elvezetése, vagyis a közmű kiépítése (csatornázottság), majd a közműre csatlakozás feltételeinek megteremtése a lakosság számára. Minél magasabb a közműre csatlakozott települések és ingatlanok száma, annál nagyobb lehet a megtisztított vizek mennyisége, ezáltal csökken a környezetszennyező hatás és nő megtisztított vizek mennyisége, amelyek a megfelelő tisztítás után újra hasznosíthatóvá válnak. Hazánkban, a dolgozatomban vizsgált időszakban (2014-2020) e cél elérése érdekében jelentős finanszírozási keretet a KEHOP-os beruházások nyújtottak.

Hazánkat tekintve a szennyvíztisztítás uniós szinten is megfelelő, hiszen a szennyvíztisztítási index 21,4% volt 2020-ban. A keletkező szennyvíz 91%-a III. tisztítási fokozattal tisztított szennyvíz (2020), amely igen kedvező környezetvédelmi szempontból is. A KEHOP támogatásoknak köszönhetően, 2014 és 2020 között a közcsatorna hálózat hossza (km) 17%-os növekedést ért el. A közcsatornába bekötött lakások száma 10%-os növekedést mutatott 2020-ban. A csak mechanikailag tisztított szennyvíz mennyisége 13%-os, míg a biológiailag tisztított szennyvíz esetében közel 55%-kal csökkenés volt megfigyelhető. Ez a két csökkenő

tendencia a környezetterhelés szempontjából egy pozitív irány. A III. tisztítási fokozattal tisztított szennyvíz mennyisége 30%-os növekedést mutatott (2014-2020).

Magyarországon 2020-ban 818 darab szennyvíztisztító telep üzemelt, amelyből 662 darab III. tisztítási fokozattal rendelkezik, tehát a szennyvíztelepek 2/3-a (76%) tisztítási fokozat szempontjából megfelel a környezetvédelmi- és az újrahasznosítás normáknak.

Hazánkban a potenciálisan öntözhető területeken 108 darab olyan szennyvíztisztító található, amely 3-5 km-es körzetében helyezkedik el az öntözött terület mellett, és rendelkezik a III. fokozatú szennyvíztisztítási technológiával. 75 darab olyan szennyvíztisztító telep van, amely a potenciálisan öntözhető szántó 3-5 km-es körzetében helyezkedik el.

Láthatjuk tehát, hogy hazánkban a tisztított víz körforgásos alkalmazása mezőgazdasági hasznosításra alkalmas lehet, hiszen rendelkezünk elegendő szennyvízzel, amelynek 91%-a III. tisztítási fokozattal tisztított szennyvíz (2020-ban). Hazai kutatások szerint rendelkezünk potenciálisan öntözhető területekkel is, tehát szinte minden feltétel adott lenne ahhoz, hogy hazánk kivegye a részét a körforgásos gazdaság- és ezzel együtt egy fenntarthatóbb víz- és szennyvíz felhasználási stratégiából.

A szennyvíziszap kijuttatása értékes tápanyag forrásként is szolgálhat különböző növény kultúráknak, így a műtrágya használatát is csökkenteni lehetne, amely talajvizeinkre nézve lényegi kérdés. Ezen kívül a tisztított szennyvíz öntözési célú kijuttatása megnövelné az öntözhető területek nagyságát, amely a klímaváltozás következtében kialakuló szélsőséges, főként aszályos időszakokban igen fontos lehet.

Mindezek ellenére a szennyvíz újra felhasználása még gyerekcipőben jár hazánkban. Mezőgazdasági területek öntözésére elindult néhány projekt, köztük a nagykállói mintaterület, amely egy III. tisztítási fokozattal működő szennyvíztelep mellett került kialakításra, amelyet sajnálatos módon végül nem üzemeltet be. A mintaprojektek megtervezése és kialakítása lehetőséget biztosítana arra, hogy feltérképezhetővé válna a szennyvíz újra hasznosításának feltétel rendszere.

Hazánkban még sok a teendő a körforgásos gazdaság koncepciójának a szennyvízágazatban történő megvalósítására. A társadalmi változásokra is nagy hangsúlyt kell fektetni e cél elérése érdekében.